

Likabehandlingsplan

- **plan för arbetet mot trakasserier, diskriminering och kränkande behandling**

Fäbodgränds förskola

Giltighetstid: 2021-12-01 – 2022-11-30

Ansvarig rektor: Anna-Karin Noteby

Skriven av biträdande rektor Janika Fröjdholm

1. Syfte och bakgrund

Det råder ett absolut förbud mot att kränka, diskriminera eller trakassera barn/elever. All personal har handlingsplikt och skyldighet att utreda och vidta åtgärder. Syftet med en likabehandlingsplan är att barn och elever ska skyddas mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Planen beskriver enhetens systematiska arbete, för barn/elever, personal och vårdnadshavare.

Skollagen fastställer att alla skolformer ska arbeta målinriktat för att förebygga och förhindra kränkande behandling. En plan för arbetet ska varje år beskriva verksamhetens mål och de åtgärder som planeras. Genomförandet av dessa åtgärder ska sedan utvärderas i efterföljande års plan. Skolverket anger att planen ska utgå från en kartläggning av nuläget, som beskriver risker och analyserar orsaker.

Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Sedan 2020 gäller barnkonventionen som lag i Sverige. Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnens bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter.

2. Vision och arbetssätt

Kommunens verksamheter och Sundsvall som plats ska nu gå hand i hand in i framtiden. För att skapa en tydlig bild av hur vi ska ta Sundsvall mot visionen har tre förhållningssätt tagits fram.

Vi ska vara

- välkomnande,
- nyfikna och
- pålitliga.

Mod, öppenhet och helhetssyn är våra ledord, där vi vuxna tar ansvar, stöttar och vägleder barnen i deras lek och relationsskapande.

För att Fäbodgränds förskola ska genomsyras av trygghet för alla som vistas på förskolan arbetar vi med att förebygga kränkande behandling, synliggöra normer utifrån pedagogers förhållningssätt samt tillämpa ett normkritiskt perspektiv utifrån att alla är lika mycket värda.

Alla barn ska känna trygghet genom att de ges möjlighet att förstå och påverka avdelningens dagsrytm och rutiner. Alla barn ska känna trygghet kring materialet som erbjuds på förskolan, såväl inom- som utomhus samt att barnen ska ha förståelse för hur de olika lärmiljöerna kan användas.

Barnen ska veta hur det är att vara goda kamrater och få verktyg till att lära sig hantera konflikter. Vi arbetar förebyggande med konflikthantering eftersom konflikter kan leda till kränkningar.

Vi arbetar förebyggande mot samtliga diskrimineringsgrunderna. För att säkerställa att det sker, arbetar utifrån vårt årshjul för systematiskt kvalitetsarbete.

Diskrimineringsgrunderna lyfts kontinuerligt under veckans reflektionstid i arbetslaget samt på arbetsplatsträffar.

Under året genomförs planerade aktiviteter med barnen som har koppling till diskrimineringsgrunderna, t ex Rocka sockorna och uppmärksamma olika kulturers högtider. Vi gör ett medvetet val när vi lånar böcker på biblioteket för att lyfta diskrimineringsgrunderna och motverka stereotyper.

Vi använder oss av ett värdegrundsmaterial ”Tio små kompisböcker” som innefattar åldersanpassade böcker, handdockor och kompiskort med förslag på olika aktiviteter som främjar arbetet med värdegrunden. Vi tillämpar ett interkulturellt förhållningssätt där vi tar vara på barngruppens olikheter och i konflikter lyfter vi vikten av att alla kan tänka, känna och tycka olika. Vi pedagoger befinner oss nära barnen och lyfter deras tankar och bemöter deras nyfikenhet.

3. Kartläggning av riskområden

Var är vi?

På avdelning Gul 1-3 år - har vi valt att kartlägga hur vi pedagoger med normkritiska ögon arbetar med att alla barn får känna sig som en tillgång i gruppen oavsett ålder. Då åldern på barnen i gruppen varierar från 1-3 år vill vi säkerställa att alla får förutsättningar att få sina behov tillgodosedda utan att placeras in i åldersfack. Hur planerar vi verksamheten så att alla kan delta utifrån varje enskild individs förutsättningar? Om inte detta arbete medvetet fokuseras på kan det i längden skapa risk för diskriminering genom att man exempelvis åldersanpassar (erbjuder/utesluter) vissa aktiviteter.

På avdelning Blå 3-5 år - har vi valt att rikta fokus mot våra miljöer på avdelningen och vilka samtal som skapas utifrån de miljöerna och det materialet som erbjuds. Vi har valt att fokusera på ett rum på avdelning som behöver utvecklas utifrån ett likabehandlingsperspektiv för att förebygga kränkningar då barnens samspel med materialet bidrar till konflikter som kan leda till diskriminering i längden.

4. Mål för arbetet

Vart ska vi?

Avdelning Gul - Vår grundtanke är att alla barn är kompetenta och vi arbetar ständigt efter uttrycket ”hjälp mig att hjälpa mig själv”. Vårt mål är att alla barn ska

få känna att de får vara sitt bästa jag genom att få prova göra aktiviteter själva i sin takt och med en stöttande hand från oss pedagoger.

Avdelning Blå – Vi vill reflektera kring våra mötesplatser i miljön och utveckla dessa utifrån ett likabehandlingsperspektiv. Vi fokuserar på ett rum där vi vill utveckla miljön till en mötesplats som utgår från barnens intressen tillsammans med tillgängligt material och närvarande pedagoger för att främja relationsskapandet.

5. Handlingsplan

Hur gör vi?

Avdelning Gul - Vi kommer att kartlägga oss pedagoger, hur utformar vi olika undervisningsaktiviteter så att de bidrar till att alla barn får känna att de får vara sitt bästa jag samt får sina behov tillgodosedda oberoende av ålder? Hur utformar vi våra lärmiljöer så att de på olika sätt utmanar alla barn i gruppen?

Avdelning Blå - Vi kommer att ta del av litteratur och samlas vid flera tillfällen i arbetslaget för att kontinuerligt reflektera kring barnens intressen och knyta dessa till hur vi kan förstå det som sker i lärmiljön. Vi kommer att observera och vidareutveckla miljön utifrån olika likabehandlingsperspektiv och reflektera kring hur vi kan förebygga konflikter och diskriminering.

6. Utvärdering av genomförda insatser

Hur blev det?

Mål och metod 2021

Avdelning Gul. Vi vill skapa nya mötesplatser för lärande som gör att barnen fångas upp av materialet och där goda samspel och relationsskapande får möjlighet att utvecklas ännu mer.

Vi kommer att observera barnens intressen och ta tillvara på det material som barnen visar nyfikenhet för. Vi kommer även att ge barnen möjlighet att vara delaktiga när vi utformar nya lärmiljöer.

Utvärdering av 2021 års mål

- med utgångspunkt i det enskilda barnets förutsättningar anordnat lärmiljön så att alla barn ska kunna delta självständigt utifrån sina förutsättningar. Exempelvis har vi sänkt hyllor, bytt ut höga bord, tydliggjort lärmiljön med hjälp av stödbilder samt konstruerat öppna och tillgängliga miljöer där barnen kan välja aktivitet fritt efter intresse.
- medvetet inventerat pedagogiskt material så att allt är synligt och inom räckhåll för barnen samt anpassat det efter barngruppens behov och intressen.
- planerat och fortsätter planera undervisningen så att aktiviteten går att utföra utifrån barnens olika förutsättningar.

- medvetet delat in barnen i mindre grupper anpassat efter undervisningens syfte och barnens olika förutsättningar.
- aktivt använt oss av stödtecken i undervisningen för att alla barn ska ha möjlighet att delta och kommunicera utifrån sina egna förutsättningar.

Mål och metod 2021

Avdelning Blå - Vi vill motverka och förebygga normativa schablonbilder och begrepp i utbildningen. Genom detta vill vi förebygga kränkande behandling utifrån diskrimineringsgrunderna.

Vi kommer att arbeta mer inkluderat och samtala tillsammans i arbetslaget kring vilka normer som vi förmedlar genom det språk och begrepp som vi använder samt vilka konsekvenser detta kan få. Tillämpa ett inkluderat arbetssätt där barnens olikheter främjas.

Utvärdering av 2021 års mål

Vi har utvecklat en atmosfär i arbetslaget som grundas i att våga möta och reflektera kring normer och värderingar. Vi diskuterar utifrån olika perspektiv och synvinklar när vi reflekterar kring utbildningen i förskolan. Vi för reflekterande samtal utifrån spontan och planerad undervisning och lyfter barnens läroprocesser utifrån ett likabehandlingsperspektiv. Dessa resonemang är ett ständigt pågående arbete som vi behöver fortsätta med för att utveckla vår verksamhet utifrån ett inkluderande arbetssätt.

Gemensamt för Fäbodgränd

Mål och metod 2021. Vi vill att alla som arbetar på förskolan, såväl ordinarie personal som vikarier ska känna trygghet kring var och varför de ska befinna sig på utegården. Vi vill utveckla vårt arbete med att trygga att all personal är medvetna kring värdet av närvarande pedagoger för att förebygga konflikter.

Vi ska fortsätta vårt arbete med att jobba mot en tydlig organisation där rutiner och strukturer blir väl kända för alla vuxna på förskolan. Alla ska ha klart för sig vart hen ska befinna sig så barnen känner lugn och trygghet under hela dagen.

I vår utvärdering kan vi se en klar förbättring i vårt sätt att organisera oss ute på gården. Vi fördelar oss över hela gårdsplanen, vilket gör att barnen känner sig trygga, blir sedda och bekräftade i sin lek. Vi planerar in aktiviteter som vi pedagoger ansvarar för, vilka barnen fritt kan välja att delta vid. Detta har ökat vårt samarbete mellan avdelningarna där vi ser vinster i att vi alla vuxna skapat goda relationer till alla barn. Vi har ansvar för alla barn på förskolan oavsett ålder och avdelning. Ett främjande arbetssätt har blivit en naturlig del i vårt arbetssätt där vi är nära barnen i deras undersökande, vilket gör att vi både hör och ser vad de samtalar och leker om.

Vi behöver fortsätta vårt arbete i att öka vår medvetenhet kring normkritiskt förhållningssätt.

7. Barns delaktighet i arbetet

Vi vill att alla barn ska vara delaktiga och kunna påverka sin vistelse i förskolan. Vi för aktivt meningsfulla diskussioner tillsammans med barnen gällande trivseln på förskolan och utformar utbildningen utifrån deras intressen, behov och uppfattningar. Vi lägger stor vikt vid att barnen ska få möjlighet att reflektera tillsammans och vara delaktiga i att tänka utifrån olika etiska dilemman.

8. Rutiner för akuta situationer

- Alla anställda inom barn- och utbildningsförvaltningen har handlingsplikt och skyldighet att agera. Det är mycket viktigt att alla anställda tar signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt.
- Vid kännedom om att ett barn blivit utsatt för kränkning, trakasserier eller diskriminering skall detta förhindras och omgående anmälas till rektor.
- Rektor informerar i sin tur huvudman och skickar in en anmälan om kränkande behandling.
- Rektor ansvarar för att skyndsamt starta en utredning om vad som skett och vidta utredning och åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

Rutiner när barn kränker barn

Den som ser kränkande behandling ska snabbt agera och bryta situationen. Vi fortsätter att arbeta mot kränkande behandling genom:

- Observation
- Kartläggning
- Främjande arbete genom bland annat samtal med barngruppen.
- Förebyggande arbete exempelvis genom att pedagogerna finns nära barnen, och genom att arbeta med barngruppen utifrån vårt värdegrundsmaterial.
- Vi anmäler i LISA vid kränkningar eller diskriminering.
- Uppföljning genom samtal i arbetslaget, på förskolan och vid behov också föräldrasamtal.

Rutiner när vuxen kränker, trakasserar eller diskriminerar barn

- Rektor utreder och ansvarar för dokumentation, uppföljning och kontakt med barnets/elevens vårdnadshavare.
- Anmälan går vidare till huvudman och i vissa fall kontaktas fackliga representanter.

9. Bilaga: definitioner och begrepp

Diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen

Med diskrimineringsgrund menas de kategorier av personer eller de karakteristika som skyddas av diskrimineringslagstiftningen:

- **Kön**

Diskriminering och trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till barns könstillhörighet. Sexuella trakasserier är kränkningar av sexuell natur. De kan ta sig uttryck i sexualiserat språkbruk, tafsande eller visning av pornografiskt material. Vuxna i skolan måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse.

- **Könsidentitet eller könsuttryck (i diskrimineringslagen könsöverskridande identitet eller uttryck)**

Att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön

- **Etnisk tillhörighet**

Diskriminering och trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet kan vara förlöjligande eller skämt kopplat till en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg. Skolan/skolan har ett ansvar att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet.

- **Religion eller annan trosuppfattning**

Skolan/skolan får inte missgynna någon elev/barn på grund av hans eller hennes religion. I skolan ska föräldrar kunna lämna sina barn utan att de blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Skolan är skyldig att se till barnets bästa och alla barn har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism eller agnosticism.

- **Funktionsnedsättning (i diskrimineringslagen funktionshinder)**

Funktionsnedsättningar kan vara fysisk, psykisk eller intellektuell och påverka livet på olika sätt. Hit räknas både sådana som syns, och sådana som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, hörsel och synskador, ADHD och dyslexi. Graden av funktionsnedsättning har ingen betydelse. Anm. Funktionshinder uppstår när personer med funktionsnedsättning upplever begränsning i relation till omgivningen.

Funktionshinder är inte en egenskap hos individen utan det är miljön som kan vara funktionshindrande.

- **Sexuell läggning**

Skolan/skolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning. Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet och heterosexuallitet. Skolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till barnen.

- **Ålder**

Det är fortsatt tillåtet att särbehandla på grund av ålder om:

– särbehandling gäller tillämpning av bestämmelse i förskola, förskoleklass, skolbarnomsorg, grundskola, särskola och specialskola samt om

– särbehandling har ett berättigande syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga.

Direkt diskriminering

Att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Direkt diskriminering känns igen genom likartade fall behandlas olika. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på detta program.

Indirekt diskriminering

Med indirekt diskriminering menas lika behandling av olika fall. Krav som verkar neutrala men som i praktiken innebär att en viss grupp missgynnas. Det sker t.ex. när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn med ett visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Om exempelvis alla barn serveras samma mat, diskriminerar skolan indirekt de barn som på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäligen tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna

funktionsnedsättning. Den som låter bli att genomföra skäliga tillgänglighetsåtgärder kan komma att göra sig skyldig till diskriminering.

Trakasserier

Ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Begreppet ”sexuella trakasserier” innebär ett handlande av sexuell natur som för den skull inte behöver ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Anm. Diskriminering är när en vuxen i skolan missgynnar ett barn och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier som utförs av skolans personal kan också vara diskriminering och kan t.ex. ske genom skolans regler, undervisning, läroböcker etc.

Kränkande behandling enligt skollagen

Skolan/skolan ska förebygga och förhindra det som i skollagen benämns som kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. Det definieras som ett uppträdande som, utan att ha någon koppling till någon särskild diskrimineringsgrund, kränker ett barns eller en elevs värdighet. Kränkningar kan vara fysiska, verbala, psykosociala, texter och bilder.

Fler begrepp

• Mobbning

En upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

• Rasism

En föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.

• Främlingsfientlighet

Rädsla för och/eller stark motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karakteristika.

• Homofobi

En uppfattning eller medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle och som ger uttryck för en starkt negativ syn på homo- eller bisexuella personer.